

Σχόλια του ελληνικού γραφείου της Greenpeace στη δημόσια διαβούλευση περί Μελέτης Περιβαλλοντικών και Κοινωνικών Επιπτώσεων (ΜΠΚΕ) για το Πρόγραμμα Έρευνας Υδρογονανθράκων – Ερευνητική Γεώτρηση «Ασωπός-1», στο Οικόπεδο 2 – Ιόνιο Πέλαγος (ΠΕΤ 2608016214)

Οι εξορύξεις ορυκτών καυσίμων - αερίου και πετρελαίου - προωθούνται ως μαγική λύση στα προβλήματα της χώρας, αγνοώντας τα σημαντικότερα κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά, οικολογικά ρίσκα που εγκυμονούν για τις κοινωνίες και τα οικοσυστήματα.

Το ελληνικό γραφείο της Greenpeace παραμένει ενάντια σε κάθε έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων σε οποιοδήποτε σημείο της χώρας. Κάθε σχέδιο για εξορύξεις μας απομακρύνει από τις πραγματικές πράσινες λύσεις που ωφελούν το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία.

Βιοποικιλότητα

Η θαλάσσια βιοποικιλότητα του βόρειου Ιονίου Πελάγους, μια από τις σημαντικότερες της Μεσογείου. Η αρχή της πρόληψης (precautionary principle) που οφείλει να διέπει τις πολιτικές αποφάσεις που επηρεάζουν το περιβάλλον ορίζει ότι δεν θα έπρεπε να αδειοδοτούνται έργα που δύναται να είναι καταστρεπτικά για το περιβάλλον χωρίς σαφείς, αξιόπιστες και ανεξάρτητες μελέτες για τα οικοσυστήματα, τα είδη, τα τροφοληπτικά και αναπαραγωγικά πεδία. Κάθε πιθανή επίδραση στη θάλασσα θα όφειλε να προβλέπει πιθανές συνέπειες στο οικοσύστημα και να μεριμνά για mitigation measures.

Η περιοχή του Βόρειου Ιονίου γειτνιάζει με την Ελληνική Τάφρο, ένα από τα σημαντικότερα οικοσυστήματα της Μεσογείου. Η οικοσυστημική προσέγγιση, και η αναγνώριση ότι στο περιβάλλον μιλάμε για ενιαία οικοσυστήματα που απαιτούν ολιστικά μέτρα, προστάζει την προστασία της ευρύτερης περιοχής γύρω, δίπλα και εντός της Τάφρου. Τα άγρια είδη και τα οικοσυστήματα δεν εμπίπτουν σε αυθαίρετες οριοθετήσεις και η προστασία μιας περιοχής δεν μπορεί να συμβαδίζει με την παραχώρησή της παραδίπλα σε περιβαλλοντικά καταστρεπτικές πρακτικές.

Η Ελληνική Τάφρος είναι ένα από τα σημαντικότερα σημεία της θάλασσας, τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Μεσόγειο. Η Μεσόγειος Θάλασσα έχει αναγνωριστεί ως μία από τις 25 σημαντικότερες εστίες βιοποικιλότητας της Γης, μιας και φιλοξενεί μερικούς σπάνιους και μοναδικούς οικοτόπους. Ένας τέτοιος οικότοπος είναι η “Ελληνική Τάφρος”. Μια υποθαλάσσια οροσειρά στα ανοιχτά των ακτών μας από το Ιόνιο, τα νότια της Κρήτης μέχρι και τη Ρόδο, με χαράδρες που φτάνουν ως και τα 5χλμ σε βάθος.

Για τους φυσητήρες η περιοχή είναι η μόνη στη Μεσόγειο «Περιοχή Ειδικής Σημασίας» όπως έχει οριστεί από τη Διεθνή Συμφωνία ACCOBAMS. Για τον ζιφιό, η Ελληνική Τάφρος αποτελεί έναν από τους πέντε σημαντικότερους βιοτόπους στη Μεσόγειο. Η ευρύτερη περιοχή χρησιμοποιείται επίσης ως ενδιαίτημα από την πτεροφάλαινα και 4 είδη δελφινιών: ρινοδέλφια σταχτοδέλφια, ζωνοδέλφια και κοινά δελφίνια. Στην περιοχή απαντώνται επίσης και τα τρία είδη θαλάσσιων

χελωνών της Μεσογείου. Μάλιστα, γειννιάζει με ορισμένες από τις πιο σημαντικές παραλίες ωτοκοκίας της *Caretta caretta*, είδος προτεραιότητας σύμφωνα με την Οδηγία 92/43 της Ε.Ε. Στις κορυφές των υποθαλάσσιων φαραγγίων της τάφρου, βρίσκονται σημαντικού εμπορικού ενδιαφέροντος αλιευτικά πεδία πελαγικών και βενθικών ψαριών. Είναι γνωστή η ύπαρξη πεδίων βαθιών κοραλλιών τα οποία προστατεύονται ως Ευάλωτα Θαλάσσια Οικοσυστήματα. Λόγω της τεράστιας σημασίας της η περιοχή είναι αναγνωρισμένη από:

- τη Διεθνή Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD) ως Οικολογικά και Βιολογικά Σημαντική Περιοχή (EBSA)
- την Ειδική Επιτροπή για την Προστασία των Θαλάσσιων Θηλαστικών της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) ως «Σημαντική Περιοχή για τα Θαλάσσια Θηλαστικά»
- τη Διεθνή Συμφωνία για τη Διατήρηση των Κητωδών της Μαύρης Θάλασσας, της Μεσογείου και της Συγκείμενης Ζώνης του Ατλαντικού (ACCOBAMS) ως η μόνη στη Μεσόγειο «Περιοχή Ειδικής Σημασίας» για τους φυσητήρες
- τη Σύμβαση της Βόννης (CMS, Σύμβαση για τη Διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών της Άγριας Πανίδας) ως περιοχή διεθνούς σημασίας
- το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Αγγελοκαρχαριών ως περιοχή προτεραιότητα.

Οι αδειοδοτήσεις για συνέχιση και επέκταση των προσπάθειών για ορυκτά καύσιμα είναι από μόνη της μια δραστηριότητα που αντιβαίνει θεμελιακά στην προσπάθεια καταπολέμησης της κλιματικής κρίσης και αποτροπής της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Υπενθυμίζεται ότι η ΕΕ έχει θέσει τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας ως το 2050 με ενδιάμεσο στόχο τη μείωση των Αερίων του Θερμοκηπίου (Greenhouse Gases, GHGs) ως το 2030. Η συνέχιση της εξορυκτικής προσπάθειας είναι άρα καταρχήν αντιθετική προς αυτούς τους στόχους.

Παράλληλα όμως, η ίδια η εξορυκτική δραστηριότητα αποτελεί κρίσιμη απειλή απέναντι στη θαλάσσια πανίδα και ειδικά στα κητώδη. Οι σεισμικές έρευνες που συνοδεύουν τις εξορύξεις έχουν καταγεγραμμένες θανάσιμες επιπτώσεις στα κητώδη (βαθύβια) θηλαστικά τα οποία βασίζονται στον ήχο για την επιβίωσή τους. Οι μελέτες αυτές περιλαμβάνουν εκρήξεις ανά 10 δευτερόλεπτα, διάρκειας εβδομάδων ή μηνών, και έντασης 250dB, ενώ ο ήχος μπορεί να ταξιδέψει ως και 2.500 μίλια μακριά, δημιουργώντας μια συνεχόμενη και απελπιστική όχληση. Παρότι στο παρελθόν έχουν χρησιμοποιηθεί επιχειρήματα περί εποχικών δραστηριοτήτων που δεν θα ζημιώνουν το οικοσύστημα, τα θηλαστικά βιώνουν τις επιπτώσεις καθ'όλη τη διάρκεια του χρόνου, και τον χειμώνα, όπως έχει καταδείξει και η σχετική έρευνα πεδίου.

Η ευαισθησία στον ήχο αποδεδειγμένα καθιστά τις σεισμικές έρευνες επικίνδυνες καθώς μπορούν να οδηγήσουν σε προσωρινή και μόνιμη απώλεια ακοής, εγκατάλειψη του οικοτόπου, διαταραχή του ζευγαρώματος και της διατροφής, εκβρασμό στις παραλίες, απώλεια της ικανότητας επικοινωνίας, αλλαγές σε ατομική και κοινωνική συμπεριφορά των ζώων, μεταβολές στο μεταβολισμό. Τα θλιβερά φαινόμενα αυτά έχουν καταγραφεί και στην Ελλάδα.

Σε αυτό το ευαίσθητο οικοσύστημα, η βιομηχανία εξορύξεων επιχειρεί τώρα να εισάγει μια δραστηριότητα η οποία:

- Επηρεάζει τα θαλάσσια οικοσυστήματα σε όλες τις φάσεις της (από τη σεισμική έρευνα στην ερευνητική γεώτρηση, μέχρι και τη φάση αποξήλωσης εγκαταστάσεων).
- Μέσω της ηχορύπανσης επηρεάζει όχι μόνο τα κητώδη, αλλά επίσης ψάρια, αυγά, ασπόνδυλα κάτι που εκτός από οικολογική απειλή αυτή καθ' εαυτή, δύναται να επηρεάσει αρνητικά και τον κλάδο της αλιείας.
- Προκαλεί σωρευτικές πιέσεις και πέραν της δραστηριότητάς της λόγω των υποδομών, της κυκλοφορίας πλοίων και της συνολικής δραστηριότητας μέχρι και την αποξήλωση των εγκαταστάσεων. Όταν άρα μιλάμε για την επίπτωση της εξόρυξης, μιλάμε για ένα ολόκληρο "σύστημα" πίεσης με μεγάλη διάρκεια ζωής.

Οι σοβαρότερες αναμενόμενες επιπτώσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα (βενθικά οικοσυστήματα και θαλάσσιο πυθμένα) θα προκύψουν ιδίως από τη διάθεση υδατοδιαλυτών γεωτρητικών ρευστών (Water-Based Muds), την απόρριψη τριμμάτων γεώτρησης (drill cuttings), τη διατάραξη του πυθμένα γύρω από τη θέση της γεώτρησης και την απόρριψη τσιμεντοπολτού κατά τη φάση εγκατάστασης της επιφανειακής σωλήνωσης. Όπως αναφέρει η ίδια η ΜΠΕ, περίπου 943 τόνοι γεωτρητικών αποβλήτων αναμένεται να απορριφθούν στον θαλάσσιο πυθμένα κατά τις αρχικές φάσεις της γεώτρησης. Τα θαλάσσια οικοσυστήματα είναι απαραίτητο να προστατεύονται και όχι να αντιμετωπίζονται σαν σκουπιδοτόποι ή παράπλευρη απώλεια των επενδυτικών σχεδίων των επενδυτών.

Κίνδυνοι και περιβαλλοντική προστασία

Κανένα σύστημα πρόληψης δεν μπορεί να αποκλείσει πλήρως την πιθανότητα ενός σοβαρού ατυχήματος, ενώ οι κανόνες περιβαλλοντικής προστασίας τείνουν να μην εφαρμόζονται (επαρκώς ή καθόλου) στη χώρα μας. Αν το κράτος επαφίεται στις εταιρείες να ελέγχουν τις ίδιες τους τις διαδικασίες, τότε υπάρχει σοβαρότατη ανησυχία για συνειδητές παραβάσεις και αμέλειες. Η ιστορία της βιομηχανίας πετρελαίου και ορυκτού αερίου έχει δείξει ότι ακόμη και σε έργα με «υψηλές προδιαγραφές ασφαλείας» είναι δυνατόν να συμβούν διαρροές, εκρήξεις ή απώλεια ελέγχου γεωτρήσεων, με καταστροφικές συνέπειες για το θαλάσσιο περιβάλλον, τον τουρισμό, την αλιεία και τις τοπικές κοινωνίες, ενώ ένα ατύχημα στο Ιόνιο θα είχε ανυπολόγιστο περιβαλλοντικό, κοινωνικό και φυσικά οικονομικό κόστος για τη χώρα και ειδικά τις τοπικές κοινωνίες. Κανένα τεχνικό μέτρο ασφαλείας δεν μπορεί να μηδενίσει τον κίνδυνο ενός σοβαρού ατυχήματος τύπου blowout, δηλαδή της ανεξέλεγκτης εκροής υδρογονανθράκων από τη γεώτρηση.

Ο ρυπογόνος χαρακτήρας της βιομηχανίας, ο κίνδυνος χημικής ρύπανσης, ο κίνδυνος ατυχήματος και οι σωρευτικές πιέσεις που δημιουργούν οι εξορύξεις δημιουργούν ένα σοβαρότατο επιχείρημα κατά κάθε σχεδίου εξόρυξης στα ευαίσθητα οικοσυστήματα της χώρας μας.

Οι εταιρείες που φέρνουμε στη χώρα μας, είναι ιστορικά αναξιόπιστες:

Οι εταιρείες εξορύξεων έχουν ένα εξαιρετικά κακό ιστορικό, τόσο απέναντι σε διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος όσο και ανάληψης ευθυνών.

Η ExxonMobil είναι μία από τις κορυφαίες εταιρείες πετρελαίου και ορυκτού αερίου στον κόσμο, με έδρα το Τέξας των ΗΠΑ και με εμπορική αξία που ξεπερνά τα 13 δισεκατομμύρια δολάρια. Η ExxonMobil το 2019 ήταν υπεύθυνη για 352 διαρροές πετρελαίου, χημικών και υγρών γεώτρησης μεγαλύτερες από ένα βαρέλι, ενώ από το 2005 ευθύνεται για περισσότερες από 3.000 πετρελαιοκηλίδες, με τον αριθμό να κορυφώνεται το 2011 με 484 διαρροές. Η εν λόγω πετρελαϊκή ευθύνεται επίσης για μία από τις πιο καταστροφικές πετρελαιοκηλίδες στην ιστορία, το ατύχημα του Exxon-Valdez στην Αλάσκα το 1989, με συνολικό κόστος 7 δις δολαρίων. Εξαιτίας των εκτενών επιπτώσεων που υπέστη το θαλάσσιο περιβάλλον, ο κλάδος της αλιείας υπέστη ζημιές εισοδήματος άνω των 300 εκ. δολαρίων και ο τουρισμός στη περιοχή μειώθηκε κατά 35%.

Οικονομικό

Προκαλούνται παραπλανητικές προσδοκίες περί ενεργειακής θωράκισης αφού οι όποιες παραγόμενες ποσότητες θα ανήκουν στην κοινοπραξία ExxonMobil – Energean - HelleniQ Energy θα κατευθυνθούν στη διεθνή ή εγχώρια αγορά, όπως εξυπηρετεί τις εταιρείες ορυκτών καυσίμων. Η χώρα μας θα αγοράζει το αέριο από την κοινοπραξία. Δεν θα της δωρίζεται.

Μαζί με τις εξορύξεις προωθείται το επιχείρημα της ευρείας χρήσης ορυκτού αερίου ως “μεταβατικού καυσίμου” και της ενεργειακής θωράκισης. Η υπογραφή όμως των συμβάσεων που παραχωρούν στις εταιρείες εκμετάλλευση της θάλασσάς μας για 25 χρόνια και η ανάπτυξη σχετικών υποδομών **θα μας εγκλωβίσουν σε μια εξάρτηση** από ξένες εταιρείες και κράτη, απομακρύνοντάς μας από την απαραίτητη ενεργειακή αυτονομία. Οι επενδύσεις στα σχέδια εξορύξεων συνεπάγονται επιστροφή προς μία ενεργειακή πολιτική με υψηλό βαθμό εξάρτησης από τις διεθνείς αγορές και πάσης φύσεως συμβάντα. Αυτή η πολιτική καθιστά την ελληνική οικονομία ευάλωτη σε κρίσεις και επιλογές τρίτων, όπως έγινε ξανά σαφές από τις εξελισσόμενες συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή. Κονδύλια και χρηματοδοτήσεις θα κατευθυνθούν προς υποδομές ορυκτού αερίου και εξυπηρέτησης των αναγκών για τις εξορύξεις, αντί να κατευθυνθούν προς τη μεγαλύτερη διείσδυση των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή, την αποθήκευση ενέργειας, την εξοικονόμηση ενέργειας και τη βελτίωση του δικτύου.

Οι ανανεώσιμες πηγές είναι πλέον οι φθηνότερες επιλογές για την παραγωγή ενέργειας και οι μόνες που μπορούν να παράγουν άφθονη, ασφαλή και φθηνή ενέργεια για τη χώρα μας, ενώ παρέχουν και ενεργειακή αυτονομία.